Haagse Vogelbescherming

De Wulp

49e jaargang nr. 2 - mei 2018

De Wulp

49e jaargang, nr. 2, mei 2018

COLOFON
De Wulp is een kwartaaluitgave van de Haagse Vogelbescherming die gratis wordt toegezonden aan de leden.

Wulp online
www.haagsevogels.nl

Fotografie
Adri de Groot, Rogier Mos, Boudewijn Schreiner, Frederik Hoogerhoud, Foeke Zeilstra, Marco Simonis, Caroline Walta, Vogelopvang De Wulp e.a.

Kopij
Inleveren artikelen voor De Wulp zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op 15 juli 2018.

Redactie
Foeke Zeilstra
Loes Loorij (corrector)
E-mail: *dewulp@gmail.com*

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te redigeren, in te korten of niet te plaatsen. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdragen. Publicatie betekent niet dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie of van de vereniging weergeven.

Vormgeving en druk
Pasmans Drukkerij Den Haag
Oplage: 1100 exemplaren

De Wulp wordt gedrukt op chloor- en zuurvrij papier dat tevens FSC-gecertificeerd is.

Contributie
De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per jaar voor volwassenen; jeugdleden tot 16 jaar gratis; lidmaatschap voor het leven: € 250,00 minimaal. Betaling op IBAN NL49 INGB 0000 275200 t.n.v. Haagse Vogelbescherming.

Ledenadministratie
Voor aanmelden van nieuwe leden, adreswijzigingen en contributiebetaling kunt u terecht bij de ledenadministratie:
Rob de Jong
J.W. Frisohof 55, 2517 LA Den Haag
Tel. 070 - 352 2940
e-mail: *hvbledenadm@gmail.com*

Foto voorpagina: *woudaap*
gefotografeerd door Boudewijn Schreiner

Inhoud

3 Van de voorzitter

4 Het broedseizoen betekent extra drukte op de vogelopvang
Sharon Lexmond

6 'Die spechten zetten me op mijn nummer' Interview met Erik Evers
Wim Kooij en Foeke Zeilstra

9 Vogelrijkste plekje in de wijk
Idde Lammers

10 Veldwaarnemingen van januari tot medio april - *Wim Kooij*

14 Wulpen in vele soorten 8 - *Tom Loorij*

16 CEL - excursies

20 Niet alleen in mei... - *Hans Elders*

19 Voorjaar - *Marijke Dhont*

22 Vogels in het Litoraal - Nieuwjaarsboden
Frederik Hoogerhoud

23 SBB en HVB werken samen

24 De braamsluiper: de vogel die mij geluk brengt - *Wim Kooij*

26 Boekrecensie: Kwie Kwie Kwie van Camilla Dreef

28 Vogels van de Nederlandse Rode Lijst - de Noordse stern - *Tom Loorij*

30 Boekrecensie: De zilvermeeuw van Kees Camphuysen

31 Verenigingswinkel en adressen

Nieuwe leden

J.H. Noomen, Den Haag
A.H. Levert, Den Haag
S. van der Meer, Den Haag
I.G.M. Duijvestein, Den Haag
Rogier Duijvestein-v. Goor, Den Haag
Hiske Duijvestein-v. Goor, Den Haag
J.M. Reigersman-Reijnierse, Den Haag
C.J.A. Reigersman, Den Haag
J. Koops, Scheveningen
R.C.G. van Elferen, Den Haag
A. Jamin, Voorburg
M.E.J. Terstegge, Den Haag
M. Swertz, Voorschoten
H.A. van der Vaart, Den Haag
N.J.C. van der Ark, 's-Gravenzande
I.M. van Dullink, Leidschendam
V.E.J. Gandon-Ladiray, Den Haag
F.M. IJlst, Rijswijk
T. van Glabbeek, Den Haag
E. Hijma, Den Haag
G.C. Kors, Den Haag
A.L. Lok, Den Haag
Fleur Lok, Den Haag
C. Rademakers, Den Haag

Van de voorzitter

Foto: Christophe Binette

Zoals tenminste één keer per jaar gebruikelijk, hield onze vereniging op 11 april jl. een algemene ledenvergadering (ALV). De opkomst was wat kleiner dan bij de vorige vergadering, maar de discussie was geanimeerd en vond plaats in goede sfeer.

Hoewel het bestuur het gehele jaar door vragen beantwoordt, kan vooral bij de ALV de 'gelegenheid tot vragen stellen' interessant en leerzaam zijn. Daarom wil ik nu nog iets uitgebreider ingaan op één vraag die tijdens de laatste ALV naar voren kwam. Die vraag luidde of het niet verstandig zou zijn om Vogelopvang de Wulp in een aparte stichting onder te brengen, aangezien de vogelopvang ieder jaar veel geld kost. De zorg is dat de vogelopvang de HVB in financieel opzicht 'omver trekt'. Ook vorige besturen hebben zich met deze vraag beziggehouden en uiteraard heeft ook het huidige bestuur zich over deze vraag gebogen.

Als we bezien welke voordelen er zijn van een vogelopvang als onderdeel van de HVB, krijgen we een flinke lijst. De opvang is vrijwel de enige plek waar er dagelijks contacten met het publiek zijn – iets dat heel belangrijk is voor onze ledenwerving, de public relations en het jeugdbeleid van de vereniging. Juist via de vogelopvang zijn er ook vaak mogelijkheden voor media-aandacht. De vogelopvang heeft een duidelijk 'gezicht', het redden van dieren spreekt aan. Een groot deel van het overige werk van de HVB, zoals inventarisaties, lezingen, excursies en het beheer van de vogelrustgebieden is voor het grote publiek minder zichtbaar. Via de website van de Vogelopvang en de Facebookpagina's – privacy van onze vogels is een aandachtspunt – komt ook dat naar buiten. Verder heeft de ervaring geleerd dat de vogelopvang belangrijk is voor sponsoren en donateurs. De meeste legaten en erfenissen ontvangt de HVB onder verwijzing naar de Vogelopvang. Maar ook heeft de vogelopvang een belangrijke sociale functie voor tientallen vrijwilligers. Door de optelsom van enerzijds de 'ornithologen-kant' van de HVB – inventarisaties, vogelrustgebieden, beleidsbeinvloeding van de gemeente – en de meer zichtbare zorg in de Vogelopvang zijn we een brede vereniging. Daardoor spreek je vogelaars van verschillend pluimage aan. Bij alle voordelen moet het bestuur uiteraard ook de meer zakelijke aspecten afwegen: er zijn m.b.t. de vogelopvang verplichtingen wat betreft huisvesting, vogelvoer en personeel - hetgeen resulteert in relatief hoge exploitatiekosten. Inkomsten ter dekking – mag je legaten begroten? – zijn moeilijk te voorspellen. De werkelijkheid is dat deze 'buitengewone baten' ons al jaren regelmatig ten deel vallen waardoor we een flinke reserve hebben. Voldoende om de exploitatie van Vogelopvang de Wulp een aantal jaren onbezorgd tegemoet te kunnen zien. Het bestuur stelt zich op het standpunt dat een splitsing van de Vereniging en het onderbrengen van de Vogelopvang in een stichting geen bijzondere voordelen met zich meebrengt. Het geheel is voor één bestuur nog steeds te overzien, te managen zo u wilt.

Intussen brengt de lente weer volop extra drukte - voor de vogels, de vogelopvang en wellicht voor velen van ons. Ik wens u toe dat u naast de dagelijkse beslommeringen toch tijd vindt om te genieten van al het jonge leven en de uitbundige vogelzang!

Het broedseizoen betekent extra drukte op de vogelopvang

DOOR SHARON LEXMOND

In de aanloop naar het voorjaar maakten we een dikke twee weken flinke vrieskou mee. Op 28 februari was het rond het middaguur maar liefst –6 graden. Dergelijke kou brengt altijd veel slachtoffers met zich mee. Veel zeldzame patiënten die we op de vogelopvang zelden zien, kwamen nu bij bosjes tegelijk binnen. Wintertalingen, watersnippen, kieviten... ze kwamen op sterven na dood en uitgemergeld binnen. Binnen drie dagen kregen we maar liefst 15 blauwe reigers binnen.

Zoals jullie hebben kunnen lezen in vorige edities van 'De Wulp' zijn wij bezig met bloedonderzoek. Het blijkt een nuttig hulpmiddel bij het bepalen van de zorg die onze vogelpatiënten nodig hebben. Ook vallen er gelijk een hoop puzzelstukjes op hun plaats. In het verleden vroegen we ons vaak af waarom koudeslachtoffers na een dag of twee, drie doodgingen. Waren ze al te ver heen?

Jonge reiger

Nu wijzen de bloedwaardes van vermagerde slachtoffers uit dat de eiwitpercentages ver onder de minimumwaardes zaten. Dat betekent dat de organen vrijwel niks meer doen. Die moesten dus 'opgestart' worden. De eerste reactie bij binnenkomst van een vermagerd slachtoffer was meestal voeren! Vis erin! Maar dit doet een dier juist vaak de das om. Nu weten we beter.

Wij beginnen als eerste met het volgen van het uitdrogingsprotocol. Daarna hebben wij twee types sondevoeding, de eerste voor een heel erg slechte eiwitwaarde. Zodra het dan iets beter gaat krijgen ze een iets zwaarder type sondevoeding. Daarna pas gaan we over op vaste voeding. Deze aanpak heeft als resultaat gehad dat van de 15 graatmagere blauwe reigers er 12 weer in picobello toestand vrijgelaten konden worden. In één geval had de reiger vanwege een gebroken vleugel een spalk.

Nu ik dit opschrijf is het al weer 22 april en is de koude periode al weer bijna vergeten. De eerste mereltjes zijn binnen en ook een minihuismus die vandaag precies zeven dagen oud is doet het goed. Verder hebben we nog wat jonge eenden en veel duiven. Ook zijn er twee jonge reigers binnengekomen.
Deze zijn bij ons altijd problematisch geweest in de opvang. Pootproblemen, Engelse ziekte, problemen met de verkalking van de botten, we zien het bijna bij ieder jong dier.
Helaas hebben we dé oplossing nog niet, maar we zijn denk ik wel op de goede weg. Vooral rantsoenering van de voeding en zorgen dat het dier niet te snel groeit, lijkt te werken. Voor de zekerheid hebben we één van de twee jonge reigers 'weggegeven' aan een andere opvang om te zien hoe het daar gaat. Er is namelijk tot nu toe nog geen andere collega-opvang die het kromgroeien van reigers in de groei herkent.
Gebeurt dat echt alleen bij ons? Is het een regionaal probleem? Doen we soms iets fout? Zit er misschien genetisch iets niet goed in de kolonie? Zoveel nog onbeantwoorde vragen...

Jonge huismus

Jonge houtduif

De andere reiger heeft een dip gehad, wilde niet meer eten en één poot trok krom. Met een nieuwe 'opstart' in de voeding, wat zoveel wil zeggen als een aantal dagen sondes gecombineerd met vocht en heel licht verteerbare voeding, hebben we dit onder controle gekregen en lijkt het goed te gaan. Vandaag zit deze puber zelfs op stok!

We hebben veel vertrouwen dat we klaar zijn voor het broedseizoen. Het is traditioneel de drukste tijd op Vogelopvang De Wulp. Met ons team van goede voerders, schoonmakers en verzorgers moet het helemaal goedkomen! Dat betekent niet dat we 'vol' zitten. We kunnen altijd versterking gebruiken, dus als u kandidaten kent? Laat hen vooral contact met ons opnemen!

‘Die spechten zetten me op mijn nummer’

‘Je bent een Haags jochie van 6 jaar. Je klasgenootjes willen piloot, brandweerman of profvoetballer worden, maar jouw droom ligt elders. Jij weet het écht zeker: je wilt boswachter worden!

DOOR WIM KOOIJ EN FOEKE ZEILSTRA

En verdraaid: ruim een halve eeuw later kijk je terug op 31 jaar boswachterschap in Sorghvliet op nauwelijks een kilometer van de Frankenslag waar hij 59 jaar geleden werd geboren. We praten met – een aantal van u raadde het natuurlijk al - Erik Evers over zijn loopbaan. Maar het is geen afscheidsinterview, hij heeft er nog lang geen genoeg van. Ondergetekende - Wim Kooij – ging samen met Foeke Zeilstra bij Erik op bezoek. Na ons gesprek en een mooie wandeling door Sorghvliet vallen we even stil. ’Hebben we zojuist gepraat met de man met de mooiste baan in de regio?’

Erik en de HVB

Erik Evers is meer dan een goede bekende in de Haagse Vogelbescherming. Vanaf eind jaren 80 was hij 15 jaar lang het gezicht van de Veldwerkcommissie. In die rol was hij ook lange tijd actief als bestuurslid van de HVB. Hij ‘diende’ drie voorzitters: Johan Huibregtse, Frederik Hoogerhoud en Hank Hoogwout. Daarna heeft hij zich wat betreft bestuurlijke en organisatorische zaken wat meer op de achtergrond gehouden. Maar geen zorg, zijn hart ligt bij de planten- en dierenwereld. Samen met Hetty Mos inventariseert hij ‘zijn’ Sorghvliet en lange tijd ook de Scheveningse Bosjes. Erik heeft dit jaar ook een postcodegebied in het kader van het MUS-project voor zijn rekening genomen.

Erik is in dienst van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), het vroegere Domeinen. Het RVB is eigenaar van Sorghvliet en het aan de rand van het park gelegen Catshuis. Op de vraag of hij zijn rol bij het RVB kon combineren met het bestuurlijk werk voor de HVB stelt Erik ‘Ach, er waren wel eens belangentegenstellingen,

maar daar kon ik goed mee omgaan. In de beide rollen zat zelfs verbinding. Ik ben wat minder voor de HVB gaan doen omdat je naarmate je ouder wordt je energie goed moet doseren. Vergeet niet dat ik samen met mijn vrouw Tiny in deze baan zeven dagen per week in touw ben'.

Het park is 'altijd onderweg'

'Ik houd erg van vogels, maar ik kijk vooral naar het geheel. In die zin ben ik misschien geen pur sang vogelaar. Mijn belangstelling ligt breder, namelijk bij het samengaan van cultuurhistorie, landschap en natuurbeheer'. Hij voelt zich in Sorghvliet dan ook helemaal op zijn plaats. Erik: 'de processen vind ik bijzonder, het park is altijd onderweg'. Zijn functie biedt hem veel ruimte, de parkopzichtersrol wordt de laatste jaren steeds meer gedeeld met anderen. Erik krijgt daardoor ruimte om ook buiten de muren van het park actief te zijn. Vleermuizen op de Waalsdorpervlakte en het antennepark ten noorden van Noordwijk, waar de slechtvalk broedt, vallen ook onder zijn aandachtsgebied. Hij werkt onder andere mee met het maken van beheersplannen.

Ondanks zijn stellige voornemen om boswachter - hij bezocht de Bosbouwschool - te worden heeft Erik eerst nog tien jaar andere dingen gedaan. In dienst bij het ingenieursbureau Oranjewoud hield hij zich o.a. bezig met de aanleg van tennisbanen in heel Nederland. Hij was ook in Den Haag actief: onder zijn leiding is in het Westbroekpark een beregeningsinstallatie geïnstalleerd. De druk bezochte tuinen van Paleis 't Loo heeft hij in die jaren helpen omzetten van de Engelse naar de Franse stijl, een inspirerend project. Maar toen kwam hij op het spoor van zijn 'droombaan'. Een baan die hem terugbracht naar zijn geliefde Den Haag, maar ook naar zijn professionele liefde: het vak natuurontwikkeling.

Wandeling

We beginnen onze wandeling door Sorghvliet, in de verte schemeren de witte muren van het Catshuis door het uitlopende groen. Boven ons hoofd horen we de boomklever. We komen op het onderwerp recreatie. Binnen de onlangs gerestaureerde muren is het aantal recreanten aangenaam klein, er worden niet meer dan maximaal 3.500 toegangskaarten per jaar verstrekt. Toch was het niet altijd zo rustig. Erik wijst ons op een plek waar een groot buitenzwembad is geweest. 'Daar zijn in de oorlog zelfs nog wereldkampioenschappen georganiseerd'. Het landgoed was lange tijd privébezit, waardoor rust min of meer gegarandeerd was. Voormalig raadpensionaris en dichter Jacob Cats (1577-1660) en bouwondernemer Adriaan Goekoop (1859-1914) gelden als de bekendste bewoners. Een amusant detail is dat we aan Goekoops' 'dwangmatige hang naar privacy' de muur rond Sorghvliet danken...

De vele statige beuken en eiken doen herinneren aan het rijke verleden. Boomholtes kunnen op actieve belangstelling rekenen van boomklevers, halsbandparkieten en allerlei mezen. Opeens wijst Erik ons op een wilde eend die in een boomholte op een meter of 2,5 hoogte, broedt.

Totaal zijn er een kleine dertig soorten geteld als broedvogel. Maar Erik haalt per jaar zeker 50 soorten. Daarbij zijn altijd

Broedplaats van een wilde eend op 2,5 meter hoogte

weer verrassingen. De nachtegaal keerde vorig jaar terug als broedvogel. Erik: 'dat is fijn, omdat hij in de aangrenzende Scheveningse Bosjes juist hard achteruit is gegaan. Het is een parameter voor de kwaliteit van het beheer waarbij je bevestigd krijgt dat je met jong opgroeiend bos op de goede weg bent.'

Het bruggetje over de Haagse Beek

Erik leidt ons naar zijn favoriete plekje, een gemetseld brugje over de Haagse Beek. We gaan terug in de tijd. Het is 1987 en hij was net begonnen op Sorghvliet. Hij zat precies op ditzelfde brugje. Erik vertelt: 'als jonge man van 28 kon ik de hele wereld aan, althans zo voelde het. Ik had allerlei ideeën over het aanpakken van bepaalde zones in het bos en ik was in gedachten al flink aan de slag. En toen zag ik drie jonge grote bonte spechten. Ze waren druk in de weer met hun geheel eigen wijze van bosbeheer. Het moment staat in zijn geheugen gegrift. 'Het was een diepe natuurervaring. Ik was me opeens bewust van mijn eigen plek in de natuur, in het systeem. Ik kwam met veel bravour en ambitie, maar die ervaring maakte me bescheiden. Opeens was ik me bewust van mijn rol: ik ben hier te gast'. Erik valt even stil en zegt dan langzamer en op lagere toon: 'Die spechten zetten me op mijn nummer, ze leerden me mijn plaats kennen'.

Boswachter, beheerder

Deze ervaring is hij met zich mee blijven dragen en is medebepalend geweest voor zijn rolopvatting als boswachter en beheerder. Het leerde hem geven en nemen. Hij kan genieten van verrassingen zoals een boommarter. Ook van patronen die zich herhalen, zoals de havik die nu al een paar jaar achter elkaar broedt. En de territoriumtwisten die ontstaan met de buizerd die nauwelijks 200 meter verderop bivakkeert. En de ijsvogel die jaarlijks langs de oever van de beek nestelt geeft hem een intens gevoel. Zijn lievelingsvogel is de gierzwaluw, maar die broedt niet in het terrein. Op zwoele zomeravonden is het een vaste bezoeker. We lopen door het lommerrijke terrein waar de boshyacinten dit jaar wat aan de late kant zijn. Het rondje zit er bijna op. Vlak voor het afscheid zien we nog een paar staartmezen en in de verte horen we een buizerd. Erik kan meeslepend en beeldend vertellen over Sorghvliet. Het is er prachtig en zeker een bezoekje waard!

Meer informatie over Sorghvliet – inclusief een aardig filmpje – vindt u op *www.rijksvastgoedbedrijf.nl/vastgoed/vastgoed-in-beheer/den-haag-park-sorghvliet*

COLUMN

Vogelrijkste plekje in de wijk

DOOR IDDE LAMMERS

In het water langs de Graskarpersingel staat een strook overjarig riet. Te ver uit de oever om vanaf de kant gesneden te worden. Gelukkig maar, want ik durf zomaar te stellen dat dit het vogelrijkste plekje in heel Leidschenveen is. Zeker in het broedseizoen. Het nest van een paartje Canadese gans springt het meest in het oog. Niet zozeer door zijn omvang, maar vooral door de broedende vogel die met zijn zwart-wit getekende kop tussen het vergeelde riet doorgluurt. Op amper een meter van de gans heeft een meerkoet een veilig plekje gevonden. Goed verscholen in het hart van de kraag. Zouden de vogels beseffen dat dit een allesbehalve slim gekozen nestlocatie is? Als partner met een takje in de snavel bij het eilandje aankomt, moet hij halsbrekende toeren uithalen om tussen de rietstengels door bij het nest te komen. Nee, dan heeft buurman meerkoet het slimmer bekeken. Die zit helemaal aan het randje. Als daar aan nestverbetering wordt gedaan, is de overdracht snel geregeld.

Aan de achterkant van het vogeleilandje broedt een paartje fuut. Die heb ik van de week al op hun nest zien zitten. Ik wandel naar de overkant. Vanaf de brug zie ik man en vrouw fuut allebei in het water zwemmen. Hij schenkt haar een zojuist gevangen visje. Zij accepteert het cadeautje. Je zou het visje een trouwring kunnen noemen. Als zij het presentje aanneemt, is hun relatie voor het komende seizoen beklonken. Het is voor de futen te hopen dat de eieren nog even op zich laten wachten. Op het eilandje is het futennest namelijk geconfisqueerd door een meerkoet. Die felle rakker zal zich daar niet vanaf laten jagen. In maart maken futen vaak vluchtige bouwsels waarop gepaard wordt. Speelnesten worden die genoemd. Later bouwen ze dan een steviger nest. Ik hoop dat ze daar al ergens aan begonnen zijn.

Meerkoet en Canadese gans

Vanuit het niets maakt de meerkoet op haar nest ineens een hels kabaal. Ik probeer de reden voor haar vocale geweld te achterhalen. Tussen haar nest en dat van de Canadese gans zie ik iets bruins bewegen. ‘Een eierrovende rat’, schiet er door mijn hoofd. Maar nee, die strijd gaat helaas aan me voorbij. Het is een waterhoen. Ook druk in de weer met nestmateriaal. Zij bouwt haar tijdelijke thuisbasis letterlijk tegen het ganzennest aan. Vijf broedparen op acht vierkante meter en dan komt de fuut er misschien nog bij. Zo vruchtbaar kan een overjarige rietkraag zijn.

Veldwaarnemingen *in de regio van januari tot medio april 2018*

DOOR WIM KOOIJ - FOTO'S: ADRI DE GROOT

Waarnemingen.nl geldt als dé bron waar je vogelwaarnemingen – en ook heel andere wetenswaardigheden uit de flora en fauna – kwijt kan. Maar we hebben ook onze eigen waarnemingensite op www.haagsevogels.nl. Daar zijn weliswaar minder waarnemingen op terug te vinden, maar het aardige is dat je soms wordt verwend met achtergrondinformatie. De vreugde spat er bovendien vanaf! Je zou het liefst alles uit je handen willen laten vallen om de natuur in te gaan. Of gewoon een tijd uit het raam staren, want ook in onze bewoonde wereld vliegt er van alles rond. Deze keer daarom in hoofdzaak aandacht voor wat op www.haagsevogels.nl aan waarnemingen is binnengekomen plus enige reflectie erop.

De winter kabbelde lang voort als iets dat het midden hield tussen herfst en lente, maar verder niet zo veel met winter en al helemaal niet met kou te maken had. Niet zo vreemd dus dat er daarom nogal wat overwinterende zwartkopjes zijn gemeld. De melding van 28 januari over een *zwartkop* bij de voedertafel luidde: 'Mannetje, hij jaagt de mezen weg bij het voer (pindacakes en pinda's) maar eet zelf andere dingetjes. Hij heeft het er heel druk mee. Er meldden zich ook *vinken, grote bonte spechten* en zelfs een *zwarte mees*'. Het moet een groot genoegen zijn om daar uit het raam te kijken! Een *zwarte mees* werd ook al vroeg in februari zingend waargenomen in het Hubertuspark.

Leden van onze vereniging begeven zich in die periode ook gewapend met kijker richting de Meeslouwerpolder. Zo lezen we op 1 februari: 'Op de Meeslouwer o.a. koppel *brilduiker, dodaars* en *kuifduiker*'. Vaak wordt de *ooievaar* gemeld. Deze voormalige zomervogel wordt regelmatig opgemerkt in het kerngebied rond Reigersbergen en Marlot, maar ook in de Leidschendammerhout. Heel vroeg in het voorjaar wordt een parend stel gezien op de Escamplaan.

De *putter* lijkt gaandeweg een steeds meer vertrouwde verschijning te worden. Er

Kuifduiker

worden waarnemingen gedaan middenin de stad, op de Hart Nibbrigkade, maar er waren ook meldingen vanuit de Horsten. Langs de Horst en Voordelaan zaten in een boom 22 vrolijk babbelende en foeragerende exemplaren.

Ook de *nijlgans* had het voorjaar al vroeg in zijn hoofd. Dit bleek al op 4 februari toen op de Koekamp een stelletje *nijlgans* met 11 jongen verbleef. Op dat moment was nog niet duidelijk dat er alsnog een koude-inval zou komen en of ze die zouden kunnen overleven. Ik zal u niet langer in spanning laten: zeven van de elf waren ruim twee maanden later nog springlevend.

Op de plassen in Meijendel is ook in de wintermaanden van alles te zien. Op 6 februari wordt melding gemaakt van een heus zaagbekkenfestival in de infiltratie-

Putter

bekkens van de Helmduinen. Er zijn dan ca. 18 *grote zaagbekken* aanwezig waarvan twaalf vrouwtjes, maar bovendien nog 12 *nonnetjes*. De verdeling over de seksen was iets minder haremachtig: de verdeling mannetjes – vrouwtjes was ongeveer gelijk. Op hetzelfde moment waren er bovendien nog *dodaarzen*, vijf *wintertalingen, kuifeenden, slobeenden, meerkoeten, wilde eenden, knobbelzwanen* en ook een *brilduiker*.
Wanneer de winter later in de maand alsnog toeslaat worden op een aantal plaatsen vooral *grote zaagbekken* gemeld: in Scheveningen, in het Verversingskanaal en de Vliet.
Beheerder Frederik Hoogerhoud ziet gedurende de gehele periode allerlei moois in het nieuwe HVB-rustgebied het

Grote barmsijs

Litoraal in Reigerbergen. Onder andere een *sijs, barmsijs*, twee families *putter*, een *buizerd* en een *sperwer* komen langs. Verder heeft hij er een *waterral* en een jonge *havik* maandenlang regelmatig waargenomen. Even verderop - op de Wassenaarse landgoederen - was een paartje *haviken* voorbereidingen aan het treffen voor het maken van een nieuw nest. Soms slaat ook de dramatiek toe, zoals wanneer in een tuin in Duinoord een *merel* wordt verorberd door een *sperwer*.
Niet helemaal verrassend is dat vanwege het wintertoetje de *tjiftjaf* pas later aan zijn influx begint. De eerst gemelde waarneming op www.haagsevogels.nl is die van een zingend exemplaar in Backershagen op 14 maart. Het duurt dan echter nog twee weken voordat ze op grote schaal te horen zijn. Het 'broertje' - de *fitis* - vinden we precies een week later, op 21 maart, terug op de site. Ook deze was in de dagen erna nog alles behalve volop aanwezig.
Ook de *grutto* is duidelijk wat later, al zitten er op 15 maart maar liefst 150 exemplaren bij Starrevaart. In de dagen daarna worden daar ook de *lepelaar*, de *zwarte ibis* en de *flamingo* waargenomen. Een mooi rijtje, zeker als je deze serie op dezelfde ochtend aantreft. Een *lepelaar* wordt op 8 april ook waargenomen op een weiland bij Reigersbergen, op dezelfde plek waar vaak zo veel *ooievaars* bivakkeren.
Vreugdevol wordt door Arris Jan van Ekris en Corrie Ammerlaan melding gemaakt van het cadeautje dat ze op 9 april in Lentevreugd ophaalden. 'Vanmiddag mooie surprise: waarnemingen van niet heel ver en hoog cirkelende *kraanvogel* die werd omgeven door een aantal (hogere) *zilvermeeuwen*. Aan de oever van de plas zat een *grote gele kwikstaart*'. Ook op die

De Bomenkapper

De Bomenkapper kapt of snoeit uw boom veilig, voor een vriendelijke prijs en met aandacht voor het dierleven in uw tuin.

De Bomenkapper:
- kan voor u takkenrillen en houtstapels bouwen
- gebruikt alleen milieuvriendelijke brandstof en olie
- geeft ecologisch advies bij de keuze van een nieuwe boom en kan deze ook voor u planten.

Voor gratis en vrijblijvend advies over de mogelijkheden en een prijsopgave, neem contact op met

Peter Waenink
06-13752132
070-7852161

www.bomenkapper.nl **info@bomenkapper.nl**

Bischof landscaping

Advies • Aanleg • Onderhoud
Sierbestrating • Vijvers

070 - 419 03 03

mobiel 06 - 534 903 03

www.bischof.nl

P.E. Bischof
Veursestraatweg 106, 2265 CG Leidschendam

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een eigen vogelkijkhut 'de Turegluur' in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.
Raven praten in de verte en in het voorjaar jodelt hier de wielewaal'.
www.heidehuisje.nl 06-81525089

Grutto's

dag werden oog en oor van genoemd duo bereikt door *blauwborst, sprinkhaanzanger, rietgors, boerenzwaluw* (richting noord vliegend), *kleine plevier, veldleeuwerik* en 29 andere (sub)soorten.
Op dezelfde dag had Ton Haase in de stad een voor mij zeer herkenbare beleving. Hij zag zowel op de Duitse kerk (aan het Bleijenburg) als bij het Paleis van Justitie een vrolijk zingende *zwarte roodstaart.* Of je het wijsje van de *zwarte roodstaart* 'zingen' kunt noemen blijft discutabel maar verder heb ik dezelfde ervaring als Ton. Het valt me op dat je in de binnenstad dit voorjaar op allerlei plekken *zwarte roodstaarten* aantreft. En niet alleen bij bouwputten. Het lijken er best veel. Nu maar opletten of het doortrekkers zijn of blijvers...

Boerenzwaluw

Het HVB bestuur op de ALV

Van links naar rechts: John Woudstra, Frits IJzendoorn, Hans Elders, Rob de Jong, Jeroen Melcherts en Rogier Mos. Peter Leyenaar is afgezwaaid. Hij was verhinderd, maar voor zijn vele bestuurlijke werk voor de HVB zullen we hem op een passend moment feestelijk bedanken. Nieuw is Jeroen Melcherts die de rol van secretaris op zich neemt. Jeroen heeft zich de afgelopen maanden al flink warmgelopen en in die tijd veel werk verzet. De notulen van de ALV vindt u op *www.haagsevogels.nl*.

Wulpen in vele soorten 8

DOOR TOM LOORIJ

De Siberische Wulp
Numenius madagascariensis

Een naam van peper en nootmuskaat

Ik zie al gefronste wenkbrauwen... heb ik wellicht een fout gemaakt in zijn naam? Want Madagascar ligt toch niet in Siberië? Maar de achtergrond van die vreemde wetenschappelijke naam is een bijna ongeloofwaardig verhaal.

Eerst even voor alle duidelijkheid: de Siberische wulp broedt in het aller-uiterste oosten van Siberië, van Mongolië tot het Kamtsjatka schiereiland. Dus die Nederlandse naam is correct. Het beest is echter uiterst treklustig en vliegt langs de kusten van Oost-Azië naar Australië om daar de winter door te brengen.

Nu was er in de 18de eeuw een Fransman, Pierre Poivre (Piet Peper, what's in a name..), botanicus maar ook met oog voor vogels, die op enkele Indonesische eilanden de nootmuskaatboom ontdekte. Nootmuskaat was in die tijd een uiterst kostbare en gewilde specerij. Hij smokkelde met succes een aantal noten en zaden naar de Franse koloniën rond Madagaskar, zoals Mauritius om ze daar te kweken. Op een van zijn expedities op Celebes (nu Sulawesi) in de omgeving van de hoofdstad Makassar zag hij een wulpensoort die hij niet kende. Het waren Siberische wulpen op doortrek naar het zuiden.

Hij schreef dat uit Makassar aan zijn vriend Brisson, waarvan hij wist dat die een taxonomische lijst samenstelde van alle vogelsoorten. Of het bericht kwam verminkt over, of Brisson las niet goed of hij dacht dat Poivre bij Madagaskar vertoefde, hoe dan ook, hij gaf hem de naam Numenius madagascariensis naar het land waarvan hij dacht dat ze voor het eerst gezien waren. Maar eigenlijk had hij ze zoiets als Numenius makassariensis moeten noemen... En Linnaeus nam braaf het bericht van Brisson - zonder het te controleren - over en legde daarmee de naam Numenius madagascariensis vast voor het nageslacht. En zo is deze vogel altijd blijven heten, terwijl hij nog nooit op Madagaskar is gezien!

De allergrootste waadvogel

De Siberische wulp behoort samen met onze gewone wulp en de Amerikaanse wulp tot de drie grote wulpensoorten. Wat hem tot de allergrootste maakt is zijn geweldig lange snavel; die kan wel 13 tot 20 cm lang worden. Onze eigen wulp haalt maar 9 tot 15 cm. Op die lange snavels hebben vooral de vrouwtjes het patent. Die zijn sowieso wat groter dan de mannetjes. Verder ziet hij eruit als alle andere wulpen. Opvallend is dat hij in de regel in kleine kolonies broedt van zo'n 3 tot 6 paar. Andere wulpensoorten zijn meestal echte individualisten. Hij broedt in vochtige laagveenmoerassen. Op de trek bezoekt hij waddenachtige kustvlakten, mangrovemoerassen en dergelijke waar hij met zijn

extreem lange snavel in de grond boort naar allerlei diertjes die voor andere vogels onbereikbaar zijn. Deze pleisterplaatsen liggen vooral langs de oostkust van Azië, met name langs de Gele Zee.

Zeer sterke achteruitgang

De Siberische wulp stond tot en met 2009 nog op de Rode Lijst in de categorie "Least concern", de categorie waarin alle soorten staan die niet worden bedreigd. Maar toen ontdekte men dat er kennelijk iets goed mis was en werd hij ondergebracht in de categorie "Vulnerable", kwetsbaar dus. In 2015 kwamen weer nieuwe feiten over de aantallen boven water die zo schokkend waren dat hij in dat jaar zelfs tot "Endangered" (bedreigd) promoveerde. Interessant is dat die gegevens niet afkomstig zijn uit tellingen van broedparen. Die conclusie werd getrokken uit tellingen in zijn belangrijkste overwinteringsgebied, Australië, waar circa 75% van de populatie in de winter verblijft. Die achteruitgang in Australië was zo alarmerend dat hij in dat land zelfs "Critical Endangered" werd, de allerzwaarste bedreigingscategorie. Hij is daar binnen 50 jaar met 82% achteruitgegaan. Maar ook op een bekende stopover plaats langs de kust van Zuid-Korea aan de Gele Zee, bedroeg de achteruitgang 32%. De totale populatie wordt nu geschat op ca. 38.000 exemplaren. De bijgevoegde zegel van Zuid-Korea is de enige waarop de soort staat afgebeeld en stamt nog uit de tijd dat het goed met hem ging (1998). En juist op die plaatsen waar hij op zijn trektocht weer nieuwe energie opdoet, ligt het grootste probleem. In de laatste 50 jaar is maar liefst 65% van het intergetijdengebied waar hij zijn voedsel zoekt, verdwenen. Het is opgeslokt voor landaanwinning en ook industriële activiteiten, gepaard gaande met vervuiling. Het gaat dus niet alleen om biotoopverlies, maar ook om verslechtering van de nog aanwezige geschikte plaatsen. Daarnaast wordt hij, ondanks het feit dat hij in alle landen waar hij langs trekt formeel beschermd is, nog bejaagd. Ook is er een toenemende verstoring van de broedplaatsen en staat het overwinteringsgebied in Australië onder druk.

Redding mogelijk?

Australië heeft aangekondigd dat ze de overwinteringsgebieden daar nog beter zullen beschermen. Er is een campagne gestart om de jacht op álle waadvogels in Oost-Aziatische landen te stoppen. Maar het allerbelangrijkste is om de plekken waar de soort op zijn trek pleistert in en rond de Gele Zee een betere bescherming te bieden. Dat is een kwestie van de lange adem, want daarbij spelen economische belangen een grote rol. Natuurbelangen leggen het in die regio in dit soort discussies maar al te makkelijk af. Sinds 2016 is er een multinationaal actieprogramma voor deze soort in de maak. Hoofddoel is de zg. flyway van de soort een betere bescherming te geven.

Dag(deel)excursies

Contactadres Commissie Excursies & Lezingen: tel. 070-354 89 74, e-mail: ***hvbexcursies@live.nl***

Heeft u zich opgegeven voor een excursie, maar bent u **verhinderd**? Meld het direct (uiterlijk 48 uur vooraf) om de mensen op de wachtlijst gelegenheid te geven mee te kunnen gaan.

Zaterdag 16 juni 2018 – Zouweboezem
*Dagexcursie met eigen vervoer ** (zie kader)*
Het gebied de Zouweboezem ligt tussen Ameide en Meerkerk en is in de 14e eeuw gegraven als boezemwater. Naast vochtige graslandjes vinden we hier rietmoerassen. De purperreiger, waterral en zwarte stern zijn kenmerkende vogelsoorten van het gebied. We maken een flinke wandeling. Bij voldoende tijd nemen we een kijkje langs de Lek.
Leiding: Maarten Souverijn (06 2007 5333)
Tijdstip: 08:30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Voorburg (Appelgaarde)
Opgave: deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zondag 24 juni 2018 – Tholen en Sint-Philipsland
*Dagexcursie met eigen vervoer ** (zie kader), dit is de vervallen excursie van 3 maart jongstleden*
We maken per auto een rondje over de dijken van St. Philipsland. Bij de leukste vogelplekken stappen we uit voor een wandeling. We bezoeken o.a. de Rumoirtschorren Sluis, Krabbenkreek en de Bruintjessloot. Daarna rijden we naar Tholen waar we de leukste vogelspots gaan bezoeken.
Leiding: André Kommer (06 4115 3365)
Tijdstip: 08:00 uur (let op: dus niet om 08:30 uur zoals gebruikelijk)
Verzamelpunt: parkeerplaats Station Mariahoeve, zijde Voorburg (Appelgaarde)
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zaterdag 7 juli 2018: Markiezaat / Brabantse Wal (Bergen op Zoom)
*Dagexcursie met eigen vervoer**/*** (zie kader)*
Bij Bergen op Zoom ligt het natuurgebied Het Markiezaat, een (inmiddels) begraasd zoetwatermoerasgebied dat is ontstaan na de afsluiting van de Oosterschelde. Het behoort tot een van de grootse wetlandgebieden van Nederland. Het biedt een gevarieerd landschap en heeft grote aantrekkingskracht op onze trekvogels. Uitkijktoren en vogelkijkhut zijn aanwezig. In deze tijd van het jaar is het er qua vogels vrij rustig. De omgeving staat garant voor een mooie wandeling. Kansen op zang- roof- en watervogels, zoals havik, boomvalk, veldleeuwerik, blauwborst, geoorde fuut, oeverzwaluw en gele kwikstaart zijn zeker aanwezig. In de middag kunnen we, afhankelijk van het weer en het tijdstip, kiezen uit een wandeling in de Groote Meer (voormalig stuifzandgebied) of een wandeling in de Abdijbossen. Beide gebieden liggen bij Ossendrecht en maken onderdeel uit van het bekende Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide.
Leiding: Ton Haase (06-1272 1879)
Tijdstip: 08:00 uur (let op: dus niet om 08:30 uur zoals gebruikelijk)
Verzamelpunt: parkeerplaats station Mariahoeve zijde Voorburg (Appelgaarde)
Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres
Kosten: vervoer (bedragen ca. € 18)

Zaterdag 21 juli 2018 – Berkheide
*Lange ochtendexcursie met eigen vervoer*** (zie kader)*
Rondwandeling in het duingebied Berkheide, de start van de wandeling is het

Het **mobiele telefoonnummer** van de excursieleider is weergegeven om ***in geval van nood en alleen op de dag zelf*** te kunnen bellen. Aanmelding en wijzigingen zoals gebruikelijk doorgeven aan het contactadres. Geef bij uw opgave ook uw mobiele nummer door.

Kijk voor meer info in **het kader**.

pad naast het Hotel Duinoord bij de parkeerplaats De Kuil bij de Wassenaarseslag. Vandaar lopen we via de vochtige duinvallei naar de Atlantikwall, de Grote Plas en terug via het Dorredel naar het hotel voor een kopje koffie.
Leiding: Maarten Souverijn (06 2007 5333)
Tijdstip: 08:30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Voorburg (Appelgaarde)
Kom u op de fiets, graag dit vermelden bij het contactadres
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zaterdag 4 augustus 2018 - Verrassingsfietstocht
*Dagexcursie met de trein vanaf Den Haag Centraal en met een huurfiets ** (zie kader)*
Verrassingstocht met de fiets naar een nog onbekende bestemming.
Leiding: Harriet Kolber (06 1527 6909)
Tijdstip: 08:00 uur (let op: dus niet om 08:30 uur zoals gebruikelijk)
Verzamelpunt: Den Haag CS bij de piano
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres o.v.v. telefoonnummer en/of emailadres en je keuze 'huurfiets', 'OV-fiets' of 'eigen fiets' kenbaar maken.
Kosten: treinreis (OV-chipkaart meenemen) en evt. kosten huurfiets

Zaterdag 11 augustus 2018 – Sorghvliet
*Ochtendexcursie * (zie kader)*
Het park Sorghvliet is in 1643 aangekocht door Jacob Cats en heeft sindsdien vele landschappelijke veranderingen ondergaan. Er is een gevarieerd binnenduinrandbos ontstaan met een dennenbos, sterrenbos, gemengd loofbos, ligweiden en de Haagse beek. De variatie geeft een goede kans op diverse vogelwaarnemingen. Het park wordt al vele jaren beheerd door HVB-lid Erik Evers, zie elders in deze Wulp.
Leiding: Henk Wardenaar (06 4467 0470) en Renée Lankhorst (06 3368 2974)
Tijdstip: 09:00 uur
Verzamelpunt: ingang park Sorghvliet, Scheveningseweg 24, bereikbaar via lijn 1: halte Goekooplaan
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: geen

Zaterdag 25 augustus 2018 – Vogelringstation Meijendel
*Lange ochtendexcursie met eigen vervoer * (zie kader)*
Maximaal 15 bezoekers, voorrang hebben degenen die er nog niet eerder zijn geweest. Vanwege de kwetsbaarheid van de ringbaan is het bezoekersaantal beperkt en wordt de excursie afgelast bij te harde wind. Eén à twee dagen van tevoren valt hierover een besluit.
Er is een website vogelringstation Meijendel (trektellen).
Leiding: Rinse van der Vliet. Contactpersoon Muriel Kommer (06 5153 9821)
Tijdstip: 08:00 uur (let op: dus niet om 08:30 uur zoals gebruikelijk)
Verzamelpunt: parkeerplaats Station Mariahoeve, zijde Voorburg (Appelgaarde)
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: geen

RINGFOTO FOCUS
VOORBURG
SPECIAALZAAK VOOR VOGELAARS

Swarovski BTX
Kijken was nog nooit zo comfortabel!

Test het uit bij ons
(altijd op vooraad)

OLYMPUS LS-12

Leer vogelgeluiden door ze zelf op te nemen.
Met ingebouwde microfoon en aansluiting voor externe microfoon

GITZO CARBONSTATIEVEN

Licht van gewicht maar zeer stabiel en afgewerkt tot in het laatste detail

bekijk het totale assortiment in onze webshop of kom langs in Voorburg

MINOX DTC-700 WILD CAMERA

Wat loopt er in m'n tuin als ik het niet zie? Je weet het met deze wildcamera! De bewegingssensor activeert de camera die een foto of filmpje maakt.

bekijk het totale assortiment in onze webshop of kom langs in Voorburg

OPTICRON MM4 50 ED

Super compacte telescoop met verbluffend hoge kwaliteit die ideaal is tijdens vakantie, vogeltrips e.d.

- Spatwaterdicht
- Combineerbaar met veel oculairen.
- Dubbel scherpstel systeem
- rechte inkijk mogelijk

RINGFOTO FOCUS

Openingstijden

Ma:	12:00 - 18:00
Di:	09:00 - 18:00
Wo:	09:00 - 18:00
Do:	09:00 - 20:00
Vr:	09:00 - 18:00
Za:	09:00 - 17:00

Koningin Julianaplein 10
2274 JD Voorburg
070 3863519
www.cameracompleet.nl
voorburg@ringfotofocus.nl

Penningmeester CEL: Jan Pietersen, Hengelolaan 948, 2544 GK Den Haag, telefoon: 070-367 25 85
Verzamelpunt: De parkeerplaats bij NS-station Mariahoeve zijde Appelgaarde (Voorburg), tenzij anders genoemd.
Opgave: Voor alle excursies dient u zich vooraf op te geven bij de contactpersoon van de CEL (tenzij anders genoemd). Deelname is naar volgorde van opgave.
Mocht u na opgave onverhoopt verhinderd zijn, dan vernemen wij dit graag uiterlijk 48 uur voor de excursie zodat de vrijgekomen ruimte kan worden ingevuld.
Vervoer: Voor dagexcursies met eigen vervoer aangeven of u zelf met uw auto kunt rijden en hoeveel deelnemers u kunt meenemen; of dat u met een deelnemer wilt meerijden. Kosten voor meerijden is € 0,08 per kilometer, af te rekenen met de chauffeur. Om het milieu te sparen, rijden wij met zo weinig mogelijk auto's.
Rekeningnummer: Voor excursies waaraan kosten zijn verbonden die moeten worden overgemaakt, dient u het aangegeven bedrag te storten op IBAN NL75 INGB 0002 7184 86 t.n.v. Haagse Vogelbescherming, afdeling excursies. Annuleringen schriftelijk of telefonisch meedelen aan de penningmeester.
Regels en reglement: Met het verschijnen van de nieuwe agenda, vervalt automatisch de vorige. Deelname geschiedt op basis van het Reglement Deelname Excursies/Reizen (augustus 2011). Dit reglement kunt u opvragen bij de penningmeester.
Jongeren: Op alle excursies zijn ook jongeren welkom!
Zwaarte excursies:
* lichte wandeling, geen conditie vereist
** flinke wandeling, enige conditie vereist
*** lange wandeling of meerdere wandelingen, conditie vereist
**** zware wandeling(en) in moeilijk/ruig terrein
Terugkomsttijden
ochtend: tussen 12.30 en 13.00 uur
lange ochtend: tussen 14.00 en 14.30 uur
dag: tussen 17.30 en 18.00 uur
Eten en drinken: Neem iets te eten en drinken mee voor onderweg, daar er niet altijd een uitspanning kan worden bezocht. N.B. verzoek in de auto's niet te eten en/of drinken.
Kleding: Aangeraden wordt waterdicht schoeisel en regenkleding mee te nemen. In de winter warme kleding en handschoenen. In de zomer ademende kleding in lagen met voldoende bedekking tegen felle zon en evt. insecten. Bij voorkeur niet te felle kleuren.

Voorjaar

DOOR MARIJKE DHONT

Vanuit mijn keuken bekijk ik de vogels in mijn tuin. Acht meter van mijn raam staat mijn paalkooi, waarop ik dagelijks wat gemengd vogelvoer strooi. Het trekt aan; de pimpel- en koolmezen, merels en heggenmussen maken er gretig gebruik van. Grotere vogels kunnen niet bij het voer komen, die moeten genoegen nemen met het gespilde zaad op de grond.

Maar wat zie ik daar....! Twee heggenmussen die al lang hier tussen de huizen leven, vliegen snel achter elkaar aan en gunnen elkaar geen rust. Plotseling staat het vrouwtje stil met haar staartje omhoog, het mannetje pikt haar cloaca schoon. Dat zie ik die dag twee maal gebeuren. Ik las het ooit in een vogelboek, maar nu zag ik het met eigen ogen. Wat een leuke waarneming, ik kon mijn ogen bijna niet geloven!

Nu begrijp ik waarom hij altijd zo achter haar aan vloog. Er moet nog een andere man in de buurt zijn geweest. Ik vond het altijd zo'n speciaal gedrag van die twee. Nu zijn er twee heggenmussen die 'gewoon' doen.

Niet alleen in mei...

DOOR HANS ELDERS

U kent dat gezegde wel, 'in mei leggen alle vogels een ei'... *Nou ja, alle? De mannetjes is het nog steeds niet gelukt. De vrouwtjes wel, gewoonlijk van april tot en met juni, maar soms ook nog wel eerder of later. En dan is er ook nog de kruisbek, die kan men in alle jaargetijden broedend aantreffen. Er zijn zoveel soorten en even zoveel verschillen tussen hun eieren dat ik daar dit keer bij wil stilstaan.*

Een paar weetjes

Een (bevrucht) ei bevat een dooier, van waaruit een kuiken groeit als het ei een bepaalde tijd warm gehouden is. Uitbroeden noemen we dat. Vogels zijn dus in feite nooit zwanger en dat is maar goed ook, want anders zouden ze niet snel genoeg meer kunnen vliegen om aan hun vijanden te ontsnappen. Het aantal eieren per broedsel hangt af van de soort en varieert van één ei tot soms wel 15 eieren per legsel. Er zijn vogels die één keer per jaar broeden, maar ook weer vogels die meerdere keren per jaar jongen grootbrengen. De meeste vogels leggen zo'n twee tot zes eieren; een aantal vogelsoorten komt tot tien of meer: koolmees, meerkoet, pimpelmees, waterhoen en wilde eend.

De grootte varieert sterk

De grootte van een ei is uiteraard afhankelijk van de soort vogel: een kleine vogel legt in principe een kleiner ei dan een grotere soort. Maar het is opvallend dat kleine vogels relatief grotere eieren leggen dan grotere vogels. Als we alleen kijken naar het gewicht van een ei, dan is dat bij een struisvogel ongeveer 1,7% van het lichaamsgewicht en bij een winterkoning wel 13,7%! Ook de grootte verschilt flink. Een ei van een bijenkolibrie is ongeveer een halve centimeter hoog en het behoeft geen betoog dat een struisvogel de grootste en zwaarste eieren legt. Ze zijn 15 tot 20 cm breed en wegen gemiddeld 1,5 kg per stuk. In 2008 werd een struisvogelei van 2,589 kilo gevonden – een record!

De vorm

De vorm van een ei is weer een verhaal apart. Vogels die veel vliegen, hebben over het algemeen langwerpige eieren; andere vogels hebben meer ronde eieren. Het varieert van ellipsvormig (kolibrie)

tot praktisch rond (uilen). Als een vogelsoort op de rotsen langs de kust broedt, zijn de eieren kegelvormig zodat ze niet kunnen wegwaaien wat natuurlijk erg praktisch is... En zo zijn er allerlei mogelijke tussenvormen wat betreft de vorm.

Broeden

Het uitbroeden van de eieren gebeurt in bijna alle gevallen door - al dan niet beide - ouders, dat is dus prima geregeld. De koekoek is de meest bekende uitzondering; zij legt haar ei in het nest van een 'waardvogel'. Dat ei is dan vaak ongeveer gelijk gekleurd en getekend als de eieren van de gastouders. Koekoekseieren hebben een kortere broedperiode nodig en bovendien groeit een koekoeksjong sneller dan zijn nestgenoten. Met zijn kracht en leeftijd als voorsprong werkt hij vervolgens zijn 'broertjes en zusjes' het nest uit. Maar er zijn ook soorten grootpoothoenders - in Indonesië, Australië en op de Filippijnen - die hun eieren laten uitbroeden in een door de zon beschenen, gistende nestheuvel. Ook handig natuurlijk! Het uitbroeden van eieren duurt minimaal 11 dagen en bij veel soorten zo'n 15 tot 20 dagen. Maar er zijn uitschieters tot 30 dagen: de blauwe reiger, bosuil, grauwe gans, buizerd, fuut, kerkuil, kieviet, meerkoet, ransuil, scholekster, steenuil, torenvalk en wilde eend. Een ooievaar en een knobbelzwaan hebben zelfs tot rond de 35 dagen nodig voor het uitbroeden van hun eieren. De meeste eieren hebben geen glans, maar zijn dof. Een uitzondering is het ei van de specht, dat glimt prachtig. Waarom eieren van een bepaalde vogelsoort wèl glanzend zijn en die van andere niet, is een vooralsnog een raadsel.

Nestvlieders en nestblijvers

We onderscheiden twee soorten jongen: 'nestvlieders' en 'nestblijvers'. De eerste categorie verlaten kort na het uitkomen van de eieren, het nest. Denk aan grutto's, kievieten, plevieren, snippen, wilde eenden en ook wulpen. Deze soorten broeden vaak niet meer dan één keer per jaar. Maar er is een tweede, de grootste categorie: de 'nestblijvers'. De ouders van deze soorten hebben vaak meerdere keren per jaar een legsel. En ze voeren hun kleintjes enkele weken in het nest voordat ze uitvliegen. De merel en koolmees zijn daarvan voorbeelden.

Kleur en grootte

De kleur van eieren is een hoofdstuk apart. Ik beperk mij hier tot een aantal mogelijkheden. Wit of crèmekleurig, zonder tekening, zijn eieren van o.a. de aalscholver (6,8 cm), ooievaar (6,5 cm), fuut (5,4 cm) en gierzwaluw (2,0 cm). Blauw, blauwgrijs of groenachtig zonder tekening zijn die van de knobbelzwaan (11,6 cm), spreeuw (2,8 cm) en heggenmus (1,9 cm). Wit of crèmekleurig met rode of bruine tekening zijn eieren van de lepelaar (6,7 cm), roodborst (2,1 cm), zwaluw (2,0 cm) en diverse mezen (1,7 cm). Vogels zoals plevieren, kievieten, scholeksters en snippen leggen eieren die goed passen bij hun leefomgeving. De kleuren van hun eieren zijn bruinachtig, zandkleurig, steengrijs, olijfkleurig of groenachtig met donkere vlekken.

De variatie is dus ongelooflijk groot! Maar die is vaak bijzonder functioneel. En ook al kennen we nog niet alle geheimen ervan, boeiend blijft het ei van de vogel zeker!

‘Nieuwjaarsboden’

DOOR FREDERIK HOOGERHOUD

Sneeuwklokjes steken hun kopjes uit de sneeuw. Twee zanglijsters preluderen en de koningen van de winter weten ook raad met hun gezang. Maar in het vogelreservaat verblijven voorlopig de wintergasten en hun predators.

Als de wintervoedering is bijgevuld, verstop ik mij in de observatiehut. Met een gaskacheltje in de rug en een thermosfles koffie bij de hand houd ik het de komende uren wel uit.

Binnen een paar minuten zijn er weer zo’n 20 mezen aan het profiteren van het winterbanket. Even later melden zich de spechten, eerst een mannetje maar al gauw gaan mannen en vrouwen elkaar achterna langs de boomstammen, een spectaculaire vertoning. Dan verschijnt de eerste eekhoorn, wat een weelde: losliggende walnoten en hazelnoten! Zijn pluimstaart trilt van opwinding. Eerst even knabbelen aan de pindanootjes maar al gauw komt mevrouw eekhoorn opdagen en dan nemen de voorjaarsemoties het over; omhoog en omlaag langs elzenstammen gaat het. Spannend wordt het als er een hindernis opdoemt, het elzenstammetje over het slootje is geen probleem voor deze rode rakkers, gewoon een snelweg.

Plotseling echter is het hele tafereel opgelost, een forse schaduw glijdt over de waterspiegel en op ooghoogte scheert onze huissperwer voorbij. In het bos slaat hij een haak en doet nog een poging om een sullige mees te slaan. Dankzij de perfecte wintervoeding van de Haagse Vogelbescherming gaat het hier echter om superfitte en alerte vogels. Maar toch, eergisteren vond ik wat borstveren van een glanskop onder een van de voerplekken. Dat zegt echter nog niets over een succesvolle aanval. Het zegt echter wel iets over het aanbieden van extra wintervoedsel en het risico van het blootstellen aan gretige profiteurs, de predators. Maar ja, in feite bevoordeel je hier dus alle vogels die elders misschien geen kansen hebben? Dat is toch de functie van de vogelrustgebieden!

Inmiddels komen de vinken en sijsjes op bezoek. De vinken voor de verspilling van de vetbollen en de pindapot en de sijzen voor het drinken in de slootrand. Ook een van de waterrallen komt uit de dekking van de houtril en gaat op zoek naar restjes. Een rosse woelmuis pikt schielijk een pinda mee. Dan ineens een verrassing: twee meter van de hut strijkt een groepje sijzen neer met daartussen een kleine

Sijs

Havik

barmsijs, een zeldzame Nederlandse broedvogel van de kust. Misschien is hij wel geboren in hogere regionen net als een van de merels met een ring van het Museumzool in Finland, die hier al twee maanden rondhangt.

Op het weiland van Kleyweg landen een paar ooievaars, ze lijken eigenlijk wel op parachutisten... Een grote zilverreiger wordt opgejaagd door twee blauwe reigers en boven mijn hoofd passeren gakkend grauwe ganzen.
Inmiddels staat de winterzon laag en wordt het licht bijzonder voor deze beginnende vogelfotograaf. Helaas komt het vogeltableau nu juist tot rust en besluit ik mijn uitgestelde lunch maar eens te gaan nuttigen. Toch word ik nog verrast door de jonge havik die achter een kraai aanjaagt. Even later keert de havik terug, nu zelf achterna gezeten door twee kraaien... Genoeg ervaringen om een paar dagen vooruit te kunnen en dit stukje te schrijven.

SBB en HVB werken samen bij broedvogelinventarisatie Haagse Bos

Het Haagse Bos, we kennen het allemaal. Het ligt op een strandwal en is een overblijfsel van een parallel aan de kust, aan de voet van de duinen gelegen bos. In de vroege Middeleeuwen strekte het zich uit van 's-Gravenzande tot de Haarlemmerhout. Daar is nog 84 ha van over. Het is sinds 1899 eigendom van Staatsbosbeheer en wordt beheerd als bospark, de waterpartijen maken het extra bijzonder. In de oorlogsjaren zijn grote delen gekapt. Na de oorlog zijn er veel beuken en eiken geplant.

Recent verscheen het rapport 'Broedvogels in het Haagse Bos in 2016-2017'. Het is van de hand van Casper Zuyderduyn van SBB, Frederik Hoogerhoud en Wim Kooij van de HVB.
Het bevat veel historische inventarisatiegegevens. Maar liefst 496 territoria zijn er in 2016/ 2017 vastgesteld verdeeld over 40 soorten waaronder de grauwe vliegenvanger. Het rapport is zeer toegankelijk en bevat fraaie foto's. Eén van de zorgelijke conclusies is dat de vogelstand in de laatste 25 jaar met maar liefst 19% is teruggelopen. Heel bijzonder zijn ook de nestkastgegevens. Die zijn door Frederik Hoogerhoud – regelmatig ondersteund door Wim Kooij – in maar liefst 37 achtereenvolgende jaren bijgehouden. Het unieke overzicht van hun werk is in het rapport te vinden.

U vindt het rapport 'Broedvogels in het Haagse Bos in 2016-2017' op
www.haagsevogels.nl

De braamsluiper: de vogel die mij geluk brengt...

Lente! Veel vogelsoorten zijn teruggekomen uit het zuiden. Er zijn er bij die ons extra blij maken. Dit keer sta ik graag stil bij mijn eigen 'geluksvogel'. Tenminste, zo ervaar ik de braamsluiper sinds de vroege jaren 80 van de vorige eeuw. Het is een vogel die medio april van een verre reis is teruggekeerd.

DOOR WIM KOOIJ

Examen doen

Eind april 1982 deed ik rijexamen bij het gevreesde CBR in Rijswijk. Er ging van alles mis: met straatje keren kwam ik zo ongeveer op het midden van de straat terecht, ik zette mijn motor niet af bij de Hoornbrug en zo gingen er meer dingen niet zoals het hoort. Terug bij het CBR hield ik er dan ook ernstig rekening mee dat de examinator mij hoofdschuddend zou aankijken en me zou vertellen dat ik over een paar maanden nog maar eens terug moest komen. Maar nee hoor, het liep volstrekt anders. 'U bent geslaagd', klonk het tot mijn verbazing. Ik voelde me een enorme geluksvogel. Bij het opgetogen opengooien van het portier – na eerst in de zijspiegel te hebben gekeken – hoorde ik het karakteristieke 'tsjek, tsjek, tsjek' van de braamsluiper. Een vreugdekreet die vanuit de natuur tot mij kwam.

Ongeveer 5 jaar later gebeurde iets soortgelijks. Ik hikte erg aan tegen mijn laat-

ste tentamen in Rotterdam. Het was een mondeling. Na een paar vragen waarop ik alleen maar wat vage antwoorden kon geven, stonden de parels al op mijn voorhoofd. Het was aan het eind van een vrijdagmiddag. Maar ook deze examenafnemer meende zich soepel tegenover mij te moeten opstellen. Nadat hij mij een voldoende cadeau gaf, althans zo voelde het, vloog ik opgetogen en inwendig juichend naar de buitendeur. En wie begroette mij direct na opening ervan, vanuit een plantsoenperkje aan de rand van Rotterdam? Jawel, ook nu was de braamsluiper present. Hij de gelukbrengende vogel en ik de geluksvogel. Nu ben ik volstrekt niet bijgelovig, maar met dit gezellige vogeltje heb ik een band opgebouwd.

Geen spannend uiterlijk

De braamsluiper moet het niet hebben van zijn uiterlijk. Een zwart-wit plaatje en een kleurenfoto leveren maar een beperkt aantal verschillen op. Het witte keeltje is wel erg kenmerkend, verder blijven de gelijkenisssen met de grasmus bijzonder groot. Het wijsje van de braamsluiper is echter weer krachtiger en uitbundiger dan dat van de wat nerveuzige grasmus. Aan de andere kant is de grasmus weer wat uitbundiger in zijn uiterlijke presentatie. Daar waar de grasmus vaak bovenin de top van een boom zingt, doet de braamsluiper zijn naam eer aan. Hij houdt zich doorgaans verborgen in het struikgewas. Ook het komvormige nest van de braamsluiper zit doorgaans goed verstopt in degelijke struiken.

Vooral algemeen in ons achterland

Het laatste broedvogelrapport van SOVON (2016) geeft aan dat de hoogste braamsluiper-dichtheid van heel Nederland zich in onze achtertuin bevindt. Het gaat om het duingebied tussen Voorlinden en de Vallei Meijendel. Omgerekend tref je daar 35,7 paren per 100 ha. Een goede landelijke tweede is de duinstrook aan de andere kant van de stad. Rond de Banken vlakbij Monster en 's-Gravenzande is de dichtheid 30,8 per 100 ha. Op beide plekken nemen de aantallen gaandeweg wat toe. De landelijke trend daarentegen is al lange tijd negatief. Dat was aanvankelijk te verklaren door de ruilverkaveling in agrarisch gebied. In de steden heeft vooral de verdichting zijn tol geëist. Ook dat is niet nieuw en werd in onze eigen broedvogelatlas 'Broeders, trekkers en dwalers' in 2001 al luid en duidelijk geconstateerd. Ik citeer: 'Afname van snippergroen en het oppervlak van struweel lijken de enige logische verklaringen'. Met het huizentekort, de bouwopgave en als gevolg daarvan de toenemende verdichting van de bebouwing,

zou je denken dat de toekomst in de stad er somber uitziet voor de braamsluiper. Toch zijn er lichtpuntjes.

Aangename verrassingen

Rond Koningsdag zijn doortrekkers op verrassende plekken te horen: een bosje achter een tankstation of in een 'verwaarloosde' achtertuin. In de stad gaat het doorgaans slechts om een tussenstop, zeker de laatste jaren. Maar verrassingen zijn de wereld nog niet uit. Tot mijn plezier had een braamsluiper zich vorig jaar gemeld in het struweel bij de brug over de Neuhuyskade. Het dappere zangertje wist er met zijn vocale activiteiten niet alleen een vrouwtje voor zich te winnen, maar het jonge paar durfde het zelfs aan om zich op dit drukke punt te vestigen. Wel op een verborgen plek in het fraaie stukje groen waardoor 'het sluipen' voor de buitenwereld vrijwel onzichtbaar bleef. Tot eind juni bleef het mannetje mij en andere voorbijgangers met zijn karakteristieke wijsje begroeten. Helemaal blij verrast was ik op 11 april van dit jaar. Hij was er weer! Goede kans dat hetzelfde exemplaar na een winters verblijf in Afrika de weg had teruggevonden naar precies hetzelfde plekje in Den Haag waar het blijkbaar goed toeven is. Complimenten voor de plaatselijke beheerders. In hetzelfde kleine bosje zingen immers ook een heggenmus, een winterkoning, een groenling en een zwartkop. Ook al is er helaas steeds minder binnenstedelijk groen met gericht beheer – lees 'vooral niet al te veel beheer' – toch kunnen we ons blijven verwonderen. Ik voelde me opnieuw een geluksvogel met deze braamsluiper als wijkgenoot!

RECENSIE

Kwie Kwie Kwie

Vogels kijken kun je altijd en overal. Thuis, in je tuin of op je balkon. Buiten, op straat, in het park of in het bos. Onderweg, in de auto, op de fiets of vanaf een bootje.

Camilla begon al vroeg naar vogels te kijken en vertelt nu haar mooiste vogelverhalen. Over brutale meeuwen, baltsende futen, reislustige trekvogels en vissende aalscholvers. Over het vliegtalent van een spreeuw en over schuwe zwarte spechten. Over paalzitters, dwaalgasten en nestvlieders.

Wist je dat er vogels zijn met een GPS-rugzakje om? En waarom waren de vogels uit de tuin van Camilla's opa en oma opeens verdwenen?

Camilla Dreef neemt je mee op een ontdekkingsreis in de vogelwereld. Die is er voor iedereen, vol verrassingen als je eenmaal weet hoe je ernaar moet kijken. En wie weet ontdek jij wel een vogelaar in jezelf!

Camilla Dreef: 'Kwie Kwie Kwie Kwie...'. Illustraties: Liset Celie. Uitgeverij Nieuwezijds

De Haagse mus

Vroegâh tjilpte ze er lustig op los
Vrolijk hippend in mijn straat
Zag ze er van vroeg tot laat
Op het Plein en in het Haagse Bos

Kwetteren ze de laatste roddels door
Helaas zijn deze vogels gevlogen
Door architecten van de stad bedrogen
Soms zag ik er nog twee bij het Hollands Spoor

Geen snippertje groen in de Grote Marktstraat
Strakke winkelpanden zonder mededogen
Toen op tijd vastgelegd op de gevoelige plaat

Het is niet dat ze je niet mogen
Hopelijk is het nog niet te laat
Ik zie een traan in jouw kleine ogen

Cor van Welbergen

Mezen in de as

De familie Van der Eijk vond deze wel heel bijzondere mezennestkast op de Begraafplaats Eikelenburg in Rijswijk.

Mirjam Van der Eijk maakte de foto.

Schenken of nalaten aan de Haagse Vogelbescherming

De Haagse Vogelbescherming ontvangt op generlei wijze enige structurele subsidie voor haar werk en is grotendeels afhankelijk van de contributies en giften van haar leden. Zij is een non-profit organisatie met ANBI-status, dat wil zeggen dat giften en legaten voor de belasting aftrekbaar kunnen zijn.

Indien u van mening bent dat wij goed werk verrichten dat het waard is financieel te ondersteunen, vragen wij u een (periodieke) schenking te overwegen of de vereniging in uw testament op te nemen.

Uitgebreide informatie over schenkingen vindt u op onze website:
www.haagsevogels.nl onder het kopje
Vereniging bij Schenken aan de Haagse Vogelbescherming.
U kunt ook voor meer informatie contact opnemen met onze penningmeester, de heer Rob de Jong (telefoon 070 352 2940); hij helpt u graag verder.

Haagse Vogelbescherming

Vogels van de Nederlandse Rode Lijst

DOOR TOM LOORIJ

Deel 29: de Noordse stern

In de vorige Wulp (februari 2018, nr. 1 blz. 28) heb ik verteld dat er een nieuwe Rode Lijst is gepubliceerd. Het ligt voor de hand dat ik mijn reeks dus voortzet met de soorten die nieuw op de lijst zijn of die veranderd zijn qua status van bedreiging. Om te beginnen met de nieuwe en meest bedreigde soorten. De noordse stern behoort hiertoe en die is uit het niets maar meteen in de categorie 'Bedreigd' geplaatst vanwege zijn recente sterke achteruitgang.

Farne eilanden

Als ik het over noordse sterns heb, moet ik meteen denken aan de vogelreis die Loes en ik in 2012 maakten naar de Farne eilanden aan de oostkust van Engeland. Als je daar aan land gaat, moet je eerst over een vlonderpad dat dwars door een grote kolonie noordse sterns loopt. Die vogels zijn ongelofelijk agressief en je bent ook verplicht om minimaal een hoofddeksel te dragen om je te beschermen tegen bloedende hoofdwonden. Want de vogels die vlak langs het pad hun nest hebben, ontzien niets en niemand en pikken je echt en gaan zelfs gewoon op je hoofd zitten. En dat je dat voelt, kan ik je uit eigen ervaring verzekeren! Je ziet op de foto een aanval op mijn hoofd. Toch gek eigenlijk dat die vogels maar niet kunnen aanleren dat al die vogelaars hun geen kwaad doen en hun nesten niet zullen roven; die excursies zijn er al tientallen jaren. En dat ze ook niet het besef hebben om dan maar een eindje verder van het vlonderpad te gaan nestelen. Maar je kunt ze dan wel van heel dichtbij fotograferen. Vandaar dit keer geen afbeelding van een traditionele postzegel bij het artikel, maar een fraaie foto die ik zelf genomen heb.

Lange afstandstrekker

Dat de noordse stern kampioen lange afstand trekken is zullen de meesten wel weten. Van hun broedgebieden in het hoge noorden vliegen ze helemaal naar het Antarctische gebied om daar te overwinteren en weer terug. Ze leggen daarbij jaarlijks dus meer dan 40.000 km af. De kampioen komt ook van de Farne eilanden. Daar werd een vogel teruggevangen precies op het plekje waar hij 40 jaar eerder was geringd. Over nesttrouw gesproken! Die vogel moet dus 1,5 tot 2 miljoen km in zijn leven hebben afgelegd!

Waarom op de Rode Lijst?

In de jaren zestig van de vorige eeuw had deze soort, evenals de grote stern, ernstig te lijden van waterverontreiniging door gechloreerde koolwaterstoffen. In de jaren daarna heeft de noordse stern zich echter hersteld. Hij bereikte een piek in de jaren negentig met ca. 2000 broedparen. Overigens kan dit aantal van jaar op jaar sterk verschillen door allerlei omstandigheden. Voor 1990 zijn er determinatieproblemen. Zelfs ervaren vogelaars

hadden het dan over 'Noordse dieven' als ze het onderscheid niet konden zien. Tegenwoordig wordt veel beter gekeken en weten goede vogelaars met gemak beide soorten te onderscheiden. De belangrijkste kenmerken zijn dat de noordse stern een geheel rode snavel heeft en de visdief een zwarte snavelpunt, de noordse stern duidelijk op kortere poten staat en staartveren heeft die verder buiten de vleugels uitsteken. Ook het geluid is heel anders. In de eerste jaren van de 21ste eeuw zette een forse daling in. Na 2008 vlakte die wat af, maar ging nog steeds door. In 2016 werd het aantal broedparen op nog maar 770 tot 840 geschat. Zeker is dat hij sinds 1950 met meer dan 50% is afgenomen. Ook is hij op een aantal plaatsen als broedvogel verdwenen, zoals op het Friese vasteland, langs het IJsselmeer en rond Amsterdam. Het overgrote deel zit nu nog in het Waddengebied (o.a. op Griend) en enkele tientallen op eilanden in het noordelijk deltagebied.

Bedreigingen

Nederland zit aan de uiterste zuidrand van zijn verspreidingsgebied. Ten zuiden van Nederland broeden geen noordse sterns. Dat maakt hem sowieso kwetsbaar. Onbewezen is nog of zijn broedgebied door het opwarmen van de aarde langzaam naar het noorden verschuift. In Noord-Europa is de stand inderdaad toegenomen. Vroeger en nu zijn de vogels kwetsbaar door hun keuze van broedbiotoop op het randje van water en land. Stormvloeden waarbij nesten massaal wegspoelen, waren er vroeger ook. Recent zijn er wel bedreigingen bijgekomen zoals predatie door vossen en zwarte ratten. Maar ook voedselgebrek door overbevissing eist een steeds zwaardere tol. Kolonies worden ook bedreigd door bouwplannen en schelpenbanken waarop ze bij voorkeur nestelen dreigen door successie en begroeiing ongeschikt te worden. Al met al zijn de broedresultaten slecht waardoor er te weinig jongen worden geboren om de populatie in stand te houden.

Beschermingsmaatregelen

In het Beschermingsplan Duin- en kustvogels worden enkele aanbevelingen gedaan. Belangrijk is het scheppen van veilige broedplekken. Dat kan bijvoorbeeld door het creëren van eilandjes in de omgeving van rijke voedselgebieden. Maar het kan ook op natuurlijke wijze door het vergroten van de kustdynamiek waarbij de hoeveelheid geschikte broedgebieden met een biotoop van pioniervegetatie wordt vergroot. Een belangrijke winst wordt ook geboekt door het afrasteren van grote kolonies om predatie te voorkomen. Onderzoek bij een kolonie in Groningen heeft uitgewezen dat zonder hek de overleving van de kuikens maar 6% is en met hek toegenomen is tot 60%. Ten slotte kan een meer duurzame visserij leiden tot een groter voedselaanbod, want in sommige kolonies is al aangetoond dat jongen sterven door gebrek aan voedsel.

RECENSIE

DOOR YOLANDE DE KOK

De zilvermeeuw

De Zilvermeeuw van Kees Camphuysen is een verslag van zijn studie naar de zilvermeeuwkolonie op het zuidelijk deel van Texel. Deze kolonie blijkt te vergrijzen, met een te laag overlevingspercentage van uit het ei gekropen jongen. Na lezing van het boek weet ik wat de waarschijnlijke oorzaak hiervan is, maar ook wat de functie is van de witte kleur van het verenpak van de meeuw, dat de volwassen meeuwen mee opspringen als de jongen uitvliegen, dat de meeuwen in paniek raken bij een overvliegende (ongevaarlijke) visarend, maar niet bij een altijd op kuikens jagende bruine kiekendief en dat het incidentele kannibalisme meer een plotse uitbarsting van agressie naar de jongen is en vooral in weekends plaatsvindt.

Het boek is zeer leesbaar en biedt afwisselend beschrijvingen van het onderzoek (over het meten van eieren, het wegen van kuikens en het onderzoeken van braakballen), het gedrag van meeuwen en van de verhouding van de mens tot de meeuw in de loop der tijden. Een lange periode van massaal eierrapen werd gevolgd door elkaar afwisselende periodes van bescherming en bestrijding, waarbij tegenwoordig als argument voor de ervaren overlast het geluid van de prachtige 'long calls' in het paarseizoen betreft.

De grote liefde van Camphuysen voor de zilvermeeuw blijkt uit het enthousiasme waarmee het onderzoek wordt gedaan, maar ook uit de aangehaalde citaten van eerdere meeuwenonderzoekers:

'Wat was het de Haagse buitenvrienden niet waard, in de voorzomer een zonnige dag te mogen doorbrengen in het Wassenaarse duin, om van nabij het leven der grote blanke vogels te kunnen meemaken!', schreef Niko Tinbergen.

En Knud Paludan 'one hears early in the morning loud cries and wailing from the colony and then one realizes at once what has happened. This, to the islanders, is the first sign of spring. To strangers it sounds like an irritating earsplitting noise which disturbs their sleep; but to those who live on these islands it is almost a sweet tune which is an inseparably part of Christanso in spring time'.

Langs onze stranden zullen we hun karakteristieke roep vast nog wel een tijdje horen, zegt Camphuysen. Of in je eigen straat, als je dat geluk hebt.

Kees Camphuysen: 'De zilvermeeuw'. Uitgeverij Atlas Contact, € 15. Ook als e-book verkrijgbaar voor € 14.99.

Verenigingswinkel

Voor informatie, publiciteit en verkoop

De winkel is geopend tijdens de Open Dagen van Vogelopvang de Wulp

Beeld Mus door kunstenaar Loek Bos
Opbrengst voor renovatie asiel (prijs incl. verzendkosten)
- kunsthars 41,75
- brons 285,00

Div. vogelkijkgidsjes v.a. 9,95
Cd's vogelgeluiden v.a. 10,95

Diverse DVD's over vogels 24,95

DVD *Ooievaars Natuurlijk*,
vijf Haagse natuurdocumentaires verzameld 10,00

Vogels onder dak, boekje met alle informatie
over nestkasten 12,50
Nestkasten van hout ..... tijdelijk uitverkocht
Plaatjes voor vernieuwing nestkasten 2,00
Div. modellen nestkasten op bestelling; bouwtekeningen, zie onze website

Mokken met diverse vogelafbeeldingen klein 4,50
groot 5,50
Papieren servetjes met vogelafbeeldingen 2,50
Raamstickers per vel (3st. A4) wit en zwart 2,00
Div. vogelherkenningsplaten A4 0,50
Div. vogelkaarten v.a. 0,50
Finstick, handig 'statiefje' om uw verrekijker
op te monteren (zie foto op onze website) 6,50
Geheim Oorlogsdagboek 1940-1945 13,50

Vogelopvang De Wulp
Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag
Telefoon: 070 - 323 15 68
IBAN: NL83 INGB 0005 0926 75
E-mail: *info@vogelopvangdewulp.nl*
Website: *www.vogelopvangdewulp.nl*

Contact

Bestuur

Hans Elders	voorzitter
Jeroen Melcherts	secretaris
Rob de Jong	penningmeester
Rogier Mos	lid
Frits IJzendoorn	lid
John Woudstra	lid

Correspondentieadres bestuur
Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag
E-mail: *info@haagsevogels.nl*

Rekeningnummer penningmeester
IBAN: NL12 INGB 0003 5861 85

Commissie Excursies en Lezingen

Contactpersoon:
Muriel Kommer, tel. 070 - 354 89 74
E-mail: *hvbexcursies@live.nl*

Commissie Veldwerk

Contactpersoon:
Boudewijn Schreiner, tel. 070 - 350 53 88

Algemene informatie

E-mail: *info@haagsevogels.nl*
Website: *www.haagsevogels.nl*

Informatietelefoon

Voor alle vragen over (wilde) vogels
Frederik Hoogerhoud
Mobiel: 06 - 46 42 68 09

Alarmnummer Milieuzaken

Voor spoedeisende zaken als kappen en snoeiwerkzaamheden in de broedtijd
- Den Haag noord: Adri Remeeus
  Mobiel: 06 - 53 42 56 02
- Den Haag centrum: Frederik Hoogerhoud
  Mobiel: 06 - 46 42 68 09
- Den Haag zuidwest: Ruud van der Waard
  Mobiel: 06 - 47 46 01 59
- Leidschendam-Voorburg: Martin van de Reep
  Mobiel: 06 - 54 75 89 50

1. Kokmeeuw 2. Rotgans 3. Visarend 4. Knobbelzwaan 5. Bruine kiekendief 6. Wulpen 7. Wilde eend